

Sjabloon - 'Richtlijnen voor deelname'

Dit document maakt deel uit van de **Praktijkgids Gender- en Seksediverse Personen in Sport**. Het hoort bij 'Bouwsteen 3: Richtlijnen voor deelname' en helpt je bij het opmaken van je eigen richtlijnen.

In dit document vind je een sjabloon voor een reglement, opgesteld door Out For The Win en Sportieq. De structuur en inhoud zijn gebaseerd op inzichten vanuit sportfederaties en LGBTQIA+ sporters. Dit sjabloon kan je als federatie overnemen en verder personaliseren. **Let op, de tekst met grijze achtergrond vereist denkwerk van jullie en kan niet zomaar overgenomen worden.**

Het voorbeeld heeft zowel inhoudelijk als in de opbouw oog voor zoveel mogelijk inclusie, zonder daarbij fair play of veiligheid uit het oog te verliezen. Doorheen het document wordt via opmerkingen extra uitleg gegeven waarmee je aan de slag kan.

Alles in dit voorbeeld is gebaseerd op bestaande praktijkvoorbeelden van andere (internationale) federaties. Om die reden gaat het hier ook enkel over genderdiversiteit, niet over variaties in geslachtskenmerken.

Heb je na het raadplegen van de praktijkgids nood aan ondersteuning? Contacteer info@outforthewin.com of info@sportieq.be.

Lees de volledige gids

Bekijk de bouwsteen

Inleiding

[Federatie] is ervan overtuigd dat iedereen de mogelijkheid moet hebben om deel te nemen aan en te genieten van [sport].

[Federatie] erkent dat dit op dit moment nog niet het geval is. Zowel opzettelijke als onopzettelijke **discriminatie** in sport zorgen ervoor dat individuen zich buitengesloten voelen, de sport verlaten of simpelweg niet beginnen met sporten. Dat is ook het geval voor trans en non-binaire personen.

Daarom engageert [Federatie] zich om een **veilig, verwelkomend en inclusief sportklimaat** te creëren. Daartoe behoort ook het creëren van duidelijkheid rondom deelnamevoorwaarden, in het bijzonder voor trans en non-binaire sporters zelf.

Bij het opmaken van de richtlijnen hield [Federatie] rekening met het aanwezige wettelijke kader in België en Vlaanderen, waaronder de **discriminatiewetgeving**. Deze wet beschermt individuen tegen benadeling, onder andere op basis van genderidentiteit en geslacht. Andere rechten zijn:

- het recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven;
- het recht op erkenning en zelfbeschikking, wat inhoudt dat personen het recht hebben erkend te worden om wie ze zijn en om zelf te bepalen hoe ze zich identificeren en uitdrukken;
- het recht op sport an sich bestaat niet, maar kan wel afgeleid worden van het recht op gezondheid en het recht op eerbiediging van het privéleven.

Dit kader werd, net zoals fair play en veiligheid, meegenomen in de beslissingen.

Woordenlijst

Om verwarring te vermijden, worden **nog enkele begrippen** toegelicht:

- **Genderidentiteit:** het innerlijke gevoel zich man, vrouw, (afwisselend) beiden, of geen van beiden te voelen. Het is iemands innerlijke en individuele ervaring van gender, wat wel of niet kan overeenstemmen met het toegewezen geslacht.
- **Trans(gender) personen:** Bij transgender personen stemt de genderidentiteit en het toegewezen geboortegeslacht niet (volledig) met elkaar overeen.
- **Cis(gender) personen:** Bij cisgender personen stemt de genderidentiteit en het toegewezen geboortegeslacht met elkaar overeen.
- **Trans man:** Een persoon die bij geboorte wettelijk geregistreerd werd als vrouw op basis van zijn geslachtsdelen maar een mannelijke genderidentiteit heeft.
- **Trans vrouw:** Een persoon die bij geboorte wettelijk geregistreerd werd als man op basis van haar geslachtsdelen, maar een vrouwelijke genderidentiteit heeft.
- **Non-binaire personen:** De term non-binair wordt gebruikt door mensen die zich niet herkennen in de binaire opdeling van gender, de klassiek tweedeling in man en vrouw, en alle verwachtingen en rollen die de binaire gendernormen daaraan koppelen.

Met opmerkingen [1]: Het is belangrijk dat je de ervaring van gender- en seksediverse personen erkent. De focus ligt als federatie vaak op bezorgdheden rond fair play en eerlijkheid, maar dat mag niet het enige vertrekpunt van je beleid zijn.

Met opmerkingen [2]: Als je een beleid opmaakt, sta dan ook stil bij deze doelgroep. Let bijvoorbeeld op het vermijden van gegenderd taalgebruik, zoals speelsters en spelers.

Met opmerkingen [3]: Het belang van de andere bouwstenen is hier minstens even groot. Heb je andere initiatieven die bijdragen aan een veilig klimaat? Dan kan je daar altijd naar verwijzen. Dit bouwt vertrouwen op.

Met opmerkingen [4]: Geef ook toelichting rond sport- of organisatie specifieke begrippen (zoals organen binnen de organisatie) indien deze verder aan bod komen. Het is van belang dat iedereen en zeker jouw doelgroep het beleid begrijpt.

Toepassingsgebied

Dit beleidsdocument geldt voor alle competities die onder de verantwoordelijkheid van [Federatie] vallen. Dat zijn [competities]. Voor alle activiteiten en evenementen die onder topsport vallen, is [Federatie] verplicht de richtlijnen van de internationale federatie te volgen. Het beleid is van toepassing op alle aangesloten clubs.

Met opmerkingen [5]: Indien deze er zijn uiteraard.

Richtlijnen voor deelname

Omdat elke sport uniek is, vind je hier geen concrete richtlijnen. Wel geven we een aantal handvatten en voorbeelden mee die richting kunnen geven als je zelf aan de slag gaat.

Ons advies

Stel een werkgroep samen die een afspiegeling is van verschillende perspectieven, zoals een ethisch adviesorgaan, medische en thematische experts, sporters en ervaringsdeskundigen, bestuurders... Deze werkgroep stelt een plan van aanpak op en voert het uit.

Als je inhoudelijk aan de slag gaat, zijn er een aantal overwegingen die je moet maken. Vanuit juridisch oogpunt is **proportionaliteit** een belangrijk principe. Dat betekent dat je jouw beleid als federatie moet kunnen verantwoorden.

Met opmerkingen [6]: Transparantie is de rode draad. Het bouwt vertrouwen op en verlaagt de drempel voor gender- en seksediverse personen. Het zorgt ervoor dat beslissingen weloverwogen gemaakt worden, en minder op basis van veronderstellingen. Stel dat er een klacht komt, dan kan je jouw beleid goed motiveren.

Hoe begin je daar aan?

1. Controleer de aanwezige beleidsdocumenten voor jouw sport: Welke documenten stellen andere (internationale) federaties ter beschikking? Wat zeggen gelijkaardige sporten?
2. Ga op zoek naar feiten: welke factoren zijn belangrijk in je sport en wat zegt wetenschap over die factoren na een transitie? Zijn er veiligheidsrisico's?

Met opmerkingen [7]: Blijf hierbij kritisch. Niet elk actief beleid sluit aan bij wat jullie nodig hebben als federatie of is gebaseerd op feiten. Kijk bijvoorbeeld goed naar de sportniveaus waarover het gaat.

Over het wetenschappelijke debat:

- Er is geen consensus over een oneerlijk voordeel. Het onderzoek dat bestaat, is onvoldoende gebaseerd op langetermijnonderzoek bij trans atleten.
 - Bij trans personen die voor en tijdens de puberteit medisch begeleid worden (= nemen van puberteitsremmers voor Tannerstadium 2), is er geen discussie over deelname nodig. Zij kunnen deelnemen in de categorie van hun genderidentiteit.
3. Denk na over voorwaarden die in jouw sport kunnen zorgen voor een goede balans tussen inclusie, veiligheid en fair play. Let daarbij op leeftijdscategorieën en het niveau van sportbeoefening. Vaak zijn er andere voorwaarden mogelijk per niveau of leeftijd. Laat je zeker inspireren door de [Overlegtool Gender- en Seksediverse Personen in Sport](#).

Met opmerkingen [8]: Een van de grootste risico's bij het opmaken van een beleid, is je laten leiden door veronderstellingen of stereotypen. Door op zoek te gaan naar feiten, verklein je dat risico.

4. Toets je ontwerp af bij externe experts en laat je voldoende informeren. In deze fase kan je ook feedback vragen aan clubs. Zij zullen het nieuwe beleid mee moeten uitdragen.

Do's en don'ts om mee aan de slag te gaan

Als je aan richtlijnen werkt, zijn er een aantal zaken die je best wel en niet doet.

Wel doen:

- + Gebruik begrijpbare taal voor de clubs en sporters die het moeten gebruiken.
- + Vraag advies van organisaties met expertise over gender- en seksediverse personen. Als je niet vertrouwd bent met het thema, kan het moeilijk zijn om noden aan te voelen.
- + Let op waarden als welzijn, privacy en non-discriminatie.
- + Bepaal voor welke leeftijden en niveaus reglementen nodig zijn en welke activiteiten onder welk niveau vallen: breedtesport, competitie of topsport.
- + Vermeld gebruikte bronnen. Als federatie moet je jouw reglement kunnen motiveren.

Niet doen:

- Binaire taal gebruiken zoals spelers/spelsters, hij/zij ...
- Een 'one size fits all' aanpak, zonder maatwerk. Trans en non-binaire personen vormen een diverse groep, met diverse trajecten.
- Een algemene meldingsplicht. Dit is een extra drempel. Baken af wanneer meldingsplicht relevant is binnen jouw sport.
- Een 'open' categorie maken van de competitie voor mannen, zonder aandacht voor de veiligheid van gender- en seksediverse personen. Daarmee maak je hen zichtbaar en kwetsbaar. Inspiratie om te werken aan die veiligheid vind je in de praktijkgids.

Voorbeelden van andere federaties

Er bestaan al heel wat voorbeelden van organisaties die richtlijnen invoeren. Een aantal organisaties hebben een beleid uitgewerkt waar geen beperkingen worden opgelegd:

- *England Hockey* ([2017](#))

"Any trans person (male or female) is permitted to participate fully, i.e. train, play in informal matches or play in hockey competitions, in their affirmed gender. Verification of their sex should be no more than is expected of any other player. The only restriction is that players in the performance pathway seeking to train and challenge for a position in a national squad should meet the criteria set out by the FIH."

- *Field Hockey Canada (FHC) (2021)*

“At both recreational and competitive levels, an individual may participate in their expressed and identified gender category. Individuals are not required to disclose their trans identity or history to FHC or any of FHC’s representatives (e.g., coaches, staff, Directors, officials, etc.).”

- *Netball Victoria (NV), Australië (2023)*

“Players may participate in any affiliated competition in accordance with their gender identity. This is irrespective of the Player’s legal sex classification. NV recognises that gender affirmation can be diverse, and that each person’s gender affirmation journey is diverse. As such, medical or surgical intervention is not required, and Players will not be asked to undergo medical examination for the purposes of gender verification.”

- *Badminton Australia (2023)*

“For single-gender competitions, people can participate in the competition which best reflects their gender identity. [...] For mixed-gender competitions, people can participate in a manner which best reflects their gender identity. Rules for mixed-gender competitions will be applied based on gender identity.”

- *Ontario Volleyball Association (OVA), Canada (2015 en 2021)*

“Athletes shall be allowed to participate in any OVA sanctioned event in accordance with their gender identity, irrespective of the gender listed on their birth certificate or other official government documents, and regardless of whether they have undergone any medical treatments.”

Deze voorbeelden tonen aan dat inclusie en fair play elkaar niet hoeven uit te sluiten. En dat strenge regels van internationale federaties op lokaal niveau niet altijd nodig zijn. Uiteraard is zo’n reglement niet in elke sport mogelijk, bijvoorbeeld bij impact- en contactsporten. Als federatie ken je jouw sport het best.

Doping en verboden stoffen

Alle sporters, inclusief transgender sporters, zijn onderworpen aan dopingcontrole. Trans en non-binaire sporters moeten daarom voorzichtig zijn met de stoffen die zij innemen, ook wanneer zij in het kader van een transitie een medische behandeling ondergaan.

Zo is testosteron bijvoorbeeld een dopingstof en dus verboden. Als trans persoon kan je wel (retroactief) een ‘Toestemming wegens Therapeutische Noodzaak (TTN)’ krijgen. Dit [invulformulier](#) en de bijbehorende [checklist](#) helpen daarbij.

Met opmerkingen [9]: Het juridisch advies ‘Deelname van gender- en seksediverse personen aan competitiesport in Vlaanderen’ gaat hier dieper op in.

Eens dit beschikbaar is, raden we je aan dit advies te bekijken. Voor meer informatie kan je contact opnemen met Sport Vlaanderen.

Privacy

Iedere vraag of melding zal met de nodige discretie en in lijn met het [GDPR](#) beleid behandeld worden. Persoonlijke informatie zal enkel opgevraagd worden indien [\[Federatie\]](#) dit kan verantwoorden en wordt niet gedeeld of gebruikt zonder toestemming van de persoon in kwestie.

Opvolging en evaluatie

[\[Federatie\]](#) erkent dat er, ondanks deze richtlijnen, nog steeds bezorgdheden of vragen kunnen zijn. Deze kunnen gemeld worden bij [\[contactpersoon\]](#) via [\[contactgegevens\]](#).

Daarnaast erkent [\[Federatie\]](#) dat de deelname van trans en non-binaire personen debat kan opwekken. In geen enkel geval mag een speler tijdens een sportactiviteit [rechtstreeks](#) aangesproken worden op de toelaatbaarheid van diens deelname.

Enige bezorgdheid rond een oneerlijk voordeel of veiligheid wordt rechtstreeks bij [\[Federatie\]](#) gemeld via [\[contactgegevens\]](#). Hierbij tolereert [\[Federatie\]](#) geen enkele vorm van homo- of transfobie, discriminatie en pestgedrag.

Dit reglement zal regelmatig geëvalueerd worden. De eerste evaluatie gaat door in [\[MM/YYYY\]](#).

Met opmerkingen [10]: Het idee dat je persoonlijke informatie moet vrijgeven, is voor sommigen voldoende om niet aan sport te beginnen. Het is belangrijk dat je als federatie de garantie geeft dat je gegevens zoals je officiële naam en gender met respect verwerkt en dat je niets zonder toestemming deelt.

Met opmerkingen [11]: Dit beschermt trans personen, en iedereen die daarvan verdacht wordt op basis van uiterlijk of prestaties, tegen discriminatie.

Bronnen

Badminton Australië (2023) <https://www.badminton.org.au/wp-content/uploads/2023/05/BA-LGBTQ-Inclusion-Policy.pdf>

Badminton England (2023) <https://www.badmintonengland.co.uk/wp-content/uploads/2023/08/Transgender-policy-Final.pdf>

Deutscher Fussball-Bund (2022) <https://www.dfb.de/nachhaltigkeit/gemeinschaft/queer-im-fussball#spielrecht-fuer-trans-inter-und-nicht-binaere-personen-tin-spielrecht>

England Hockey (2017) <https://assets-eu-01.kc-usercontent.com/d66c6a48-e05a-01b8-e0ec-59ee93833239/43b77bb3-489e-458b-95ce-5b2237c75dcf/EH%20Trans%20Policy%202017.pdf>

Field Hockey Canada (2021) <https://www.fieldhockey.ca/wp-content/uploads/2021/05/FHC-Trans-Inclusion-Policy-Approved-April-27-2021.pdf>

Hockey Australia (2023) <https://cdn.revolutionise.com.au/cups/hockeyaus/files/m3a8sjouyvrawnpnp.pdf>

Koninklijke Nederlandse Zwembond (2023) <https://www.knzb.nl/kennisartikelen/richtlijnen-knzb-transgenders-in-de-sport>

Netball Victoria (2023) https://vic.netball.com.au/sites/vic/files/2022-05/NV%20Transgender%20%26%20Gender%20Diverse%20Policy_July%202022.pdf

Sport Ireland (2024) https://www.sportireland.ie/sites/default/files/media/document/2024-03/sport-ireland-guidance-for-transgender-and-non-binary-inclusion-in-sport_1.pdf

Sport New Zealand (2022) https://sportnz.org.nz/media/z1rbu0gp/spnz015_gps-for-the-inclusion-of-tg-in-comm-sport-1_3_v3.pdf

Voetbal Vlaanderen (2024) https://belgianfootball.s3.eu-central-1.amazonaws.com/s3fs-public/voetbalvlaanderen/Nieuws/PDF/Framework_Gender.pdf

Een link die niet langer werkt? Meld het via info@outforthewin.com